

ДОМ ЛЯ ДАРОГІ

НЕ ХАПАЕ ПРАДПРЫМАЛЬНІКА

Літаратурны музей ужо 6 гадоў як з'яўляецца філіялам раённага гісторыка-археалагічнага. Ад горада да вёскі Малая Багацькаўка, дзе ён знаходзіцца, — 26 кіламетраў, і мы разам з дырэктарам музея Людмілай Кірыенкай едзе на месца. Траса Мсціслаў-Горкі мясцовага значэння. Зварочваем убок ад асноўнай дарогі, яшчэ амаль кіламетр шляху — і вось яна, малая радзіма братаў Гарэцкіх. Пры ўездзе ў вёску ў вочы адразу ж кідаецца вялікая драўляная хата з памятнай дошкай на сцяне. Вакол —

канца XIX — пачатку XX стагоддзя — ручнікі, калыска, падвешаная пад столлю, руская печка, палаці. Ёсць нават некалькі балалаек і патэфон. Гэта рэчы эпохі і да Гарэцкіх маюць апасродкаваныя адносіны. «З арыгінальных рэчаў, якія належалі б сям'і Гарэцкіх, нічога няма. Гэта ўсё, што перадаў нам музей гісторыі беларускай літаратуры», — кажа Людміла Кірыенка.

Акрамя музея, іншых сацыяльных аб'ектаў у Малой Багацькаўцы няма. У вёсцы наогул засталася ўсяго некалькі хат. «А калісьці ў нас быў клуб і нават школа», — успамінае лепшыя часы тутэйшая жыхарка **Галіна ЯНЕНКА**. У маладо-

Калі ехалі назад у Мсціслаў, сэрца таксама шчаміла. Вёска пустая, але не сказаць, што закінутая. Ды і хаты на выгляд яшчэ добрыя. Стаяць, нібы хутаркі, на адлегласці адна ад адной. Вакол лес, прастора — прыгожа так, што дух захоплівае. Вось толькі сапраўднага бізнесмена на ўсё гэта не хапае. Ён бы і музей узяў пад сваё крыло. Вёска знаходзіцца паміж Мсціславам і Горкамі, дык няўжо няма ніводнага прадпрымальнага чалавека, які б захацеў тут сваю справу пачаць? Сёння ўладальнікі аграсядзіб толькі і чапляюцца за нейкія адметнасці і славатасці, каб прывабіць турыстаў. А тут такое прыгожае месца застаецца незапатрабаваным.

ны асадак ад таго, што знеслі дом у Горках, дзе жыў Максім Гарэцкі. Там бывалі такія знакамтыя людзі XX стагоддзя, як Юрка Гаўрук, Якуб Колас, Паўліна Мядзёлка. На будынку мелася памятная дошка, што там жыў Максім Гарэцкі. Але дом знеслі, і нічога не засталася. Абяцалі паставіць памятны знак, аднак яго дагэтуль няма. Тут таксама не ведаю, што атрымаецца. Ды і як гэта наогул успрымаць? Які ж гэта будзе музей Гарэцкага, калі ён нарадзіўся ў вёсцы? Там яго асяроддзе. Уяўляецца, што было б, калі б музей з Міхайлаўскага перанеслі ў Пскоў?

Дом-музей быў створаны да 100-годдзя пісьменніка.

ЗАХАВАЦЬ ПАМЯЦЬ

Выпрабаванні ў лёсе музея пачаліся не ўчора. Спачатку ён змяніў гаспадара. Да 2009 года гэты дом быў рэспубліканскай маёмасцю. Як патлумачыла **намеснік дырэктара музея гісторыі беларускай літаратуры Анастасія КАЛЬЦОВА**, цяжка абслугоўваць будынак на такой адлегласці. Пачуць пра яго магчымы пераезд з Багацькаўкі ў Мсціслаў для яе было нечаканасцю.

— Пытанне неадназначнае, — разгубілася яна. — Калі парушаецца аўтэнтыка — гэта дрэнна, бо парушаецца сама канцэпцыя музея.

Максім Гарэцкі нарадзіўся менавіта ў Багацькаўцы, а не ў Мсціславе. На жаль, праблема з утрыманнем такіх музеяў існуе. Той жа Літаратурны музей Петруся Броўкі, які з'яўляецца нашым філіялам, знаходзіцца за 250 кіламетраў ад Мінска, на хутары. Народу туды дабрацца цяжка, бо дарога дрэнная. Улічваючы, што цяпер з грашыма напружанне, трэба правільна арганізаваць лагістыку. Каб акупіць праезд, трэба рабіць дарагія білеты. Гэта таксама непапулярная мера. Наогул, калі музей памірае, бальце душа.

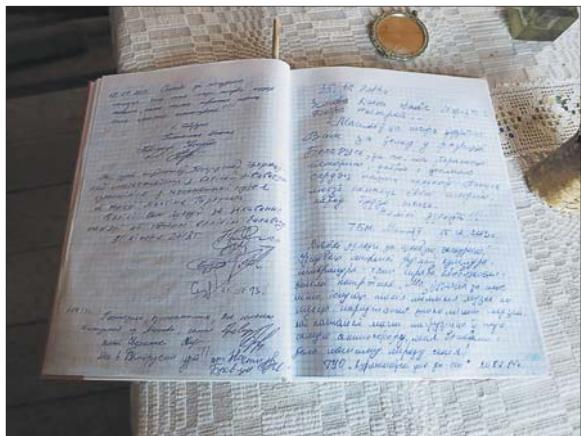
Музей у Багацькаўцы быў пабудаваны да 100-годдзя Максіма Гарэцкага. **Радзім ГАРЭЦКІ, сын брата Максіма Гарэцкага — Гаўрылы**, узгадае, як усё было:

— Гэтану спрыяў Аляксандр Кузьмін, сакратар ЦК Кампартыі Беларусі па ідэалогіі, які казаў, што трэба аднавіць хату, дзе нарадзіўся Максім Гарэцкі. Мой бацька тады яшчэ быў жывы і падказваў, дзе што знаходзілася. Потым было ўрачыстае адкрыццё. У ім прымаў удзел і Ніл Гілевіч. Прышло шмат жыхароў. Яшчэ былі жывыя людзі, якія ведалі братаў Гарэцкіх. Бацька перадаў свае асабістыя рэчы ў гэты музей. А я знайшоў у архівах інфармацыю, я на самай справе загінуў Максім. Існавала версія, што ён памёр ад кровазліцця ў мозг у 1939 годзе. На самай справе — яго расстрэлялі ў 1938-м.

Прапанову перавезці музей у Мсціслаў нашчадак успрыняў бальча. «Мне хацелася б даведацца, як усё ж такі гэта будзе, — хвалюецца ён. — На душы дагэтуль непрыем-

БУДЗЕ БОЛЬШ НАВЕДВАЛЬНІКАЎ

Нельга сказаць, што музей у Малой Багацькаўцы не наведваюць. У кнізе водгукі, якая там знаходзіцца, шмат захопленых запісаў. І даты зусім свежыя — 2013, 2014, 2015 і нават 2016 год. «Дзякую добрым людзям за захаванне памяці пра славетны род Гарэцкіх», — напісаў беларускі пісьменнік Анатоль Бутвэч. «Очень довольны посещением. Всегда интересно узнать историю о знаменитых

У кнізе водгукі — шмат падзяк.

белорусских писателей», — пакінулі водгук у 2013 годзе наведвальнікі з расійскага горада Іванава. «Посмотрели, ознакомились — все классно», — зрабілі летася запіс некалькі сем'яў з Масквы. Сваімі ўражаннямі дзеляцца госці з Санкт-Пецярбурга, Мінска, Гомельскай вобласці...

Дырэктар музея Людміла Кірыенка лічыць, што калі б музей прапісаў-

ся ў Мсціславе, такіх запісаў было б куды больш.

— Можна было б праводзіць болей адкрытых урокаў для школьнікаў, ды і колькасць наведвальнікаў павялічылася б, — кажа яна. — Тым больш, што ў біяграфіі Максіма Гарэцкага ёсць перыяд, звязаны з Мсціславам, калі ён у будынку мужчынскай гімназіі разам з Якубам Коласам вёў курсы павышэння кваліфікацыі для настаўнікаў.

Зразумець яе можна. Зараз, калі загадчыца філіяла на бальнічным, цяжка адсочваць лёс музея на адлегласці. Калі з грашыма было б лягчэй, такога б пытання і не ўзнікла. А тут сродкаў нават на экспанаты не хапае. Будынку патрэбны рамонт. Як запэўніваюць у раёне, папярэднімі гаспадарамі ён не праводзіўся.

Дарэчы, нават назва Малая Багацькаўка ўжо даўно трансфармавалася ў проста Багацькаўку. У Падсолтаўскім сельсавеце паведамлілі, што яе аб'ядналі з суседняй Вялікай Багацькаўкай і зараз на 2 гэтыя вёскі далічваюцца 15 дамоў, дзе жыве 25 чалавек, у асноўным — пенсіянеры.

Цэнтр жыцця знаходзіцца ў пасёлку Курманавы, ад якога да Багацькаўкі 2 кіламетры. Загадчыца філіяла, дарэчы, там і жыве. Апошнім часам колькасць жыхароў толькі змяншаецца, моладзь едзе ў Мсціслаў і далей. Сёлета закрылі Несцераўскую школу, дзяцей зусім не засталася...

Нэлі ЗІГУЛЯ.
zigulya@zviazda.by

Інсталцыя музея паўтарае абстаноўку вясковага пакоя пачатку XX стагоддзя.

ні душы, нават аўтакрама насупраць будынка стаіць у адзіноце. Кіроўца сумуе ў кабіне, кажа, што прыходзілі некалькі жыхароў, але яны ўжо купілі ўсё, што ім трэба, і пайшлі.

Музей абслугоўваецца па заяўцы, загадчыца трэці месяц як хварэе. За шклом на акне вісіць аб'яўка з нумарам тэлефона мсціслаўскага музея. Па ім можна дамаўляцца наконт экскурсій. Калі знаходзяцца жадаючыя, экскурсавод едзе з горада. Але, як сведчыць Людміла Сяргеўна, за апошнія тры месяцы журналіст «Звязды» — другая наведвальніца пасля той мінчанкі, якая ў верасні тут пабывала, а потым напісала зварот.

«Які ж гэта будзе музей Гарэцкага, калі ён нарадзіўся ў вёсцы? Там яго асяроддзе».

У доме холадна, пахне сырасцю і адзінотай. Калідор дзеліць хату на 2 пакоі. У адным — драўляныя стэнды з фотаздымкамі сям'і Гарэцкіх, копіі дакументаў, кнігі Максіма Гарэцкага. У цэнтры хаты — вялікі партрэт пісьменніка. Пад ім мяшчок з зямлёй з месца расстрэлу. На фота — памятны знак у горадзе Вязьма Смаленскай вобласці, месцы мяркуемага расстрэлу Максіма Гарэцкага.

Другая палова дома дэманструе быт звычайнай сялянскай сям'і

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Каментарый у тэму

Старшыня Мсціслаўскага райвыканкама Васіль ВІЦЮНОЎ:

— Калі музей перавезці ў Мсціслаў, будзе больш карысці і рацыянальнай будучы выкарыстоўвацца бюджэтных сродкі на яго ўтрыманне і захаванне. Багацькаўка — бесперспектыўная вёска, хутка там зусім не застанецца жыхароў. Не кожны яшчэ пагодзіцца ехаць за 25 кіламетраў, каб наведаць гэты музей. Ды і ахова, і само напаўненне музея былі б больш грунтоўнымі, калі б ён знаходзіўся ў горадзе. Раённаму музею, на балансе якога знаходзіцца філіял, таксама было б прасцей. Штат у яго невялікі, рук на ўсё не хапае. Ну а месца, дзе зараз знаходзіцца музей і якое з'яўляецца радзімай Максіма Гарэцкага, павінна быць адзначана памятнымі знакам. Яго выгляд і форму таксама трэба абмяркоўваць. Але ўсё будзе залежыць, як вырашыць насельніцтва раёна і краіны, у тым ліку Міністэрства культуры. На падставе гэтых меркаванняў і будзе прымацца рашэнне.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.
nina@zviazda.by

«АТМАСФЕРА КУЛЬТУРЫ І МУЗЫКІ»

Чым здзівіць Бабруйск у наступным годзе?

Статус культурнай сталіцы гэтымі днямі быў перададзены ад Маладзечна Бабруйску. На ўрачыстым канцэрце, які праходзіў у Палацы культуры ў Маладзечне, прысутнічалі шматлікія ганаровыя госці — міністр культуры Барыс Святлоў, кампазітары Ігар Лучанок, Эдуард Зарыцкі, Алег Елісеенкаў, фотамастак Юрый Іваноў, многія сталічныя выканаўцы.

— Асаблівая атмосфера культуры і музыкі, творчага натхнення заўсёды панавала ў нашым горадзе, — адзначыў **старшыня Маладзечанскага райвыканкама Аляксандр ЯХНАВЕЦ.**

— Гэты год быў асабліва яркім, запамінальным, незабыўным. Ён прайшоў надзвычай арганізавана — вялікі дзякуючы ўсім: работнікам сферы культуры, а таксама тым, хто ствараў утульнасць, інфармаваў насельніцтва, клапаціўся пра бяспеку. Мы з павагай перадаём эстафету культурнай сталіцы цудоўнаму гораду Бабруйску. Нас звязваюць з ім даўнія, старажытныя падзеі. У 1811 годзе па просьбе князя Агінскага павятовае вучылішча было пераведзена з Бабруйска ў Маладзечна. Гэта дало штуршок да далейшага культурнага развіцця нашага горада. Упэўнены, што статус культурнай сталіцы яны будуць трымаць годна.

2017-ты год для бабруйчан — юбілейны — гораду спаўняецца 630 гадоў. У Бабруйску штогод праходзіць каля 2000 розных мерапрыемстваў. Візітная картка — фестываль народнай творчасці «Вянок сяброўства», фестываль керамікі «Артыжыраль», рэспубліканскі фестываль драматургіі. Штогод Бабруйск наведваюць прадстаўнікі пяці кантынентаў, 40 краін. Трэба чакаць, што ў 2017-м туды завітае яшчэ больш гасцей.

Маладзечанскі раён.

Фестывалім!

Салісты Вялікага тэатра оперы і балета на канцэрце ў Маладзечне.

